

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 9Cdo/1/2025                    |
| Identifikačné číslo spisu: | 1519205907                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 16.06.2026                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Martin Holíč             |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2026:1519205907.1 |

## UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne obchodnej spoločnosti RS INVESTMENT LTD, Svätý Vincent a Grenadíny, Kingstown, Middle Street, Regal Building, reg. č. 15959 IBC 2007, zastúpenej advokátskou kanceláriou Advokátska kancelária Kucek & Partners, s. r. o., Bratislava, Námestie Martina Benku 26, IČO: 36 865 192, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo financií Slovenskej republiky, Bratislava, Štefanovičova 5, o náhradu škody, vedenej na Mestskom súde Bratislava IV, predtým na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. B5-56C/74/2019, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 24. apríla 2024 sp. zn. 15Co/94/2023, takto

### rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 24. apríla 2024 sp. zn. 15Co/94/2023 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

### Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava V (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 56C/74/2019-616 z 21. júna 2022 výrokom I. zamietol žalobu, ktorou sa právny predchodca žalobkyne domáhal zaplatenia sumy 4 557 159,74 eura s príslušenstvom ako náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom správcu dane v dôsledku opakovaného porušenia zákona v súvislosti s registráciou obchodnej spoločnosti právneho predchodcu žalobkyne za platiteľa dane z pridanej hodnoty. Žalovanej proti žalobkyni nárok na náhradu trov konania nepriznal (výrok II.). Štátu priznal proti žalobkyni nárok na náhradu v rozsahu 100 % (výrok III.).

1.1. Súd prvej inštancie vo veci prvýkrát rozhodol rozsudkom č. k. 16C/38/2007-184 z 18. februára 2009 tak, že žalobe voči žalovanej (pôvodne žalovanej 2/) v časti o náhradu škody v sume 4 473 112,35 eura s príslušenstvom vyhovel a v časti o zaplatenie sumy 84 047,39 eura žalobu zamietol. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 30. júna 2009 sp. zn. 5Co/190/2009 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie. Žalovaná podala proti rozsudku odvolacieho súdu dovolanie, ktoré Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením z 15. marca 2015 sp. zn. 3Cdo/323/2009 odmietol. Proti rozsudku odvolacieho súdu bolo podané aj mimoriadne dovolanie, na základe ktorého najvyšší súd uznesením z 20. marca 2012 sp. zn. 5MCdo/13/2010 rozsudok súdu prvej inštancie, ako aj rozsudok odvolacieho súdu zrušil v časti o náhradu škody 4 473

112,35 eura s príslušenstvom a vec v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie. Podľa dovolacieho súdu sa sudy dostatočne nevysporiadali s otázkou, či príčinou škody je nesprávny úradný postup alebo nezákonné rozhodnutie, a v nadväznosti na to aj s námietkou premlčania.

1.2. V ďalšom konaní konal súd už len o žalobe o náhradu škody vo výške 4 473 112,35 eura s príslušenstvom so žalovanou - Slovenskou republikou, za ktorú koná Ministerstvo financií Slovenskej republiky, nakoľko o zvyšnej časti žaloby a voči zvyšným žalovaným bolo konanie právoplatne skončené. Súd prvej inštancie v poradí druhým rozsudkom č. k. 16C/38/2007-393 zo 17. januára 2013 žalobe vyhovel a žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni náhradu škody vo výške 4 473 112,35 eura s príslušenstvom spolu s úrokom z omeškania vo výške 9,5 % od 13. marca 2007 do zaplatenia. O náhrade trov konania rozhodol osobitným uznesením č. k. 16C/38/2007-400 zo 14. februára 2013. Odvolací súd na odvolanie žalovanej proti týmto rozhodnutiam súdu prvej inštancie svojím v poradí druhým rozsudkom z 24. júna 2014 sp. zn. 5Co/230/2013, 5Co/231/2013 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a uznesenie o náhrade trov zmenil. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie, ktoré bolo odmietnuté uznesením najvyššieho súdu z 15. decembra 2016 sp. zn. 5Cdo/454/2014. Aj v tomto prípade bolo proti rozsudku odvolacieho súdu podané mimoriadne dovolanie, na základe ktorého najvyšší súd uznesením z 31. júla 2017 sp. zn. 5MCdo/5/2015 zrušil v poradí druhý rozsudok súdu prvej inštancie a potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Dovolací súd vyslovil, že rozhodnutia súdov nižších stupňov v sebe subsumujú také zjavné pochybenia pri aplikácii hmotného práva, že majú povahu tzv. základných vád, ktoré judikatúra akceptuje pre výnimočný odklon od princípu právnej istoty nastolenej právoplatným rozhodnutím. Dospel k záveru, že sudy vec nesprávne právne posúdili. V otázke posudzovania premlčania práva sa bez náležitého zdôvodnenia odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe. Zároveň, žalobkyňa v konaní nepreukázala vznik škody a ušlého zisku, ani existenciu príčinnej súvislosti medzi nesprávnym úradným postupom správcu dane a znížením jeho majetku, preto neboli splnené predpoklady vzniku zodpovednosti za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom. Podľa dovolacieho súdu tak generálny prokurátor dôvodne uplatnil výnimočný mimoriadny opravný prostriedok.

1.3. Proti tomuto rozhodnutiu dovolacieho súdu podala žalobkyňa ústavnú sťažnosť, ktorú Ústavný súd Slovenskej republiky uznesením zo 16. mája 2018 sp. zn. I. ÚS 152/2018 odmietol. Žalobkyňa následne podala sťažnosť na Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). O tejto sťažnosti, zaevidovanej pod č. 55610/18, rozhodol ESLP rozsudkom z 19. mája 2020; vyslovil, že došlo k porušeniu čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej ako „Dohovor“). ESLP považoval mimoriadne dovolanie za ďalšie odvolanie, resp. skryté odvolanie a konštatoval, že zrušenie rozsudkov zo 17. januára 2013 a 24. júna 2014 bolo neprimeraným opatrením, pretože porušenia vyslovené dovolacím súdom v rozhodnutí o mimoriadnom dovolaní nepredstavovali okolnosti odvodňujúce zásah do právoplatného a záväzného rozsudku.

1.4. V následnom konaní na súde prvej inštancie žalobkyňa poukazovala na rozhodnutie ESLP v jej veci a žiadala, aby naň súd pri svojom rozhodovaní prihliadol. Po rozhodnutí ESLP podala aj návrh na obnovu konania vedeného na ústavnom súde pod sp. zn. I. ÚS 152/2018, pričom ústavný súd tento návrh uznesením zo 16. júna 2021 sp. zn. II. ÚS 326/2026 odmietol s odôvodnením, že nápravy namietaného porušenia práv sa môže domáhať priamo v konaní pred všeobecnými súdmi, lebo konanie nebolo právoplatne skončené. Žalobkyňa teda navrhla, aby súd ako opatrenie restitutio in integrum bezodkladne vydal doložku právoplatnosti a vykonateľnosti vyhovujúceho rozsudku súdu prvej inštancie v spojení s uznesením o nároku na náhradu trov konania, resp. aby v čo najkratšej lehote bez nariadenia pojednávania vydal rozhodnutie obsahovo totožné s rozsudkom č. k. 16C/38/2007-393 zo 17. januára 2013 a uznesením č. k. 16C/38/2007-400 zo 14. februára 2013.

1.5. S ohľadom na procesný vývoj sa súd prvej inštancie, v ďalšom konaní primárne zaoberal dôsledkami rozhodnutia ESLP vo veci RS INVESTMENT LTD proti Slovenskej republike na toto konanie. Dospel k záveru, že rozhodnutím ESLP nedošlo k zrušeniu kasačného rozhodnutia najvyššieho súdu o mimoriadnom dovolaní a nezrušil ho ani ústavný súd, preto zostali jeho kasačné účinky zachované. ESLP vo svojom rozsudku, pokiaľ ide o hmotnoprávne posúdenie veci, neoznačil právny názor najvyššieho súdu za nesprávny, naopak, najvyššiemu súdu vytkol procesné pochybenie, keďže najvyšší súd podľa neho dospel k nesprávnemu záveru o prípustnosti mimoriadneho dovolania. Nebolo preto možné vyhovieť návrhu žalobkyne a vyznačiť právoplatnosť a vykonateľnosť pôvodných vyhovujúcich rozhodnutí. Prelomenie kasačnej záväznosti uznesenia dovolacieho súdu na základe

rozhodnutia ESLP podľa súdu prvej inštancie automaticky neznamená, že by sa pre súd stal záväzným právny názor uvedený v zrušených rozsudkoch okresného a krajského súdu. Nie je vylúčené, aby súd na základe vykonaných dôkazov dospel k odlišným skutkovým zisteniam, a aby tieto tiež odlišne právne posúdil. Zdôraznil, že zmluvný štát má v zásade voľnosť pri výbere prostriedku, ktorým vyhovie rozsudku o porušení práv podľa Dohovoru. Konanie na súde prvej inštancie by hypoteticky takýmto prostriedkom mohlo byť, avšak iba v prípade, ak by jeho výsledkom bol úspech žalobkyne v spore. To v danom prípade nie je možné, lebo rozhodnutie v prospech žalobkyne by vyžadovalo, aby súd rozhodol v rozpore so zisteným skutkovým stavom. Následne, po vysporiadaní sa s uvedenou otázkou sa súd zaoberal vecou samou. Po právnom posúdení veci podľa § 1 ods. 1, ods. 2, § 18 ods. 1, ods. 2, § 22, § 25 ods. 2 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom a na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 262 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). O nároku na náhradu trov konania štátu rozhodol podľa čl. 4 ods. 1 CSP za analogického použitia § 262 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací na odvolanie žalobkyne potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I. a III. a žalovanej priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

2.1. Žalobkyňa v odvolaní vytýkala súdu prvej inštancie, že svojím rozhodnutím poprel právne závery ESLP, ako aj ústavného súdu. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie k tejto otázke (bod 38. až 43 rozsudku). Súd prvej inštancie podľa neho správne konštatoval, že rozhodnutím ESLP vyslovujúcim porušenie čl. 6 ods. 1 Dohovoru nedošlo k zrušeniu kasačného uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5MCdo/5/2015. Zdôraznil, že zmluvný štát má voľnosť pri výbere prostriedku, ktorým vyhovie rozsudku o porušení práv podľa Dohovoru, pričom môže ísť o konkrétne alebo všeobecné opatrenia. K možnosti dosiahnuť stav restitutio in integrum odvolací súd považoval za správny záver súdu prvej inštancie, že konanie v prejednávanej veci mohlo hypoteticky byť vhodným prostriedkom nápravy, ak by jeho výsledkom bol úspech žalobkyne v spore. Tento by však prichádzal do úvahy iba v prípade, ak by súd rozhodol v rozpore so zisteným skutkovým stavom a hmotným právom, čo však nie je možné. Podľa názoru odvolacieho súdu, správny bol potom záver súdu prvej inštancie, že v okolnostiach danej veci zostali kasačné účinky rozhodnutia najvyššieho súdu o mimoriadnom dovolaní zachované a súdu prvej inštancie nezostalo nič než v danej veci opätovne konať a rozhodnúť. Dodal, že žalobkyňa má v dôsledku vysloveného porušenia čl. 6 ods. 1 Dohovoru možnosť iniciovať konanie v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov.

2.2. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie, považujúc aj rozhodnutie súdu prvej inštancie vo veci samej za vecne správne, na zdôraznenie čoho a v reakcii na odvolaciu argumentáciu žalobkyne doplnil ďalšie dôvody (§ 387 ods. 2 CSP). Za zásadné považoval odvolací súd vysporiadať sa s odvolacími námietkami ohľadom ustálenia, či v prejednávanej veci ide o zodpovednosť štátu za nezákonné rozhodnutie alebo nesprávny úradný postup, ako aj námietkami týkajúcimi sa otázky premlčania žalobou uplatneného nároku. Vzhľadom na žalovanou dôvodne uplatnenú námietku premlčania žalobou uplatneného nároku sa odvolací súd ďalšími odvolacími námietkami žalobkyne bližšie nezaoberal. Rozhodnutie ako vecne správne potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP. Navrhla, aby dovolací súd zmenil rozsudok odvolacieho súdu tak, že žalobe v celom rozsahu vyhovie a prizná žalobkyňi náhradu trov konania, vrátane trov odvolacieho a trov dovolacieho konania.

3.1. Prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP a porušenie práva na spravodlivý proces oprela žalobkyňa o tvrdenie, že konajúce sudy nerešpektovali prelomenie kasačného účinku zrušujúceho uznesenia najvyššieho súdu o mimoriadnom dovolaní rozsudkom ESLP. Tým, že sa opätovne meritórne zaoberali vecným prieskumom predpokladov zodpovednosti za škodu, pokračovali v zásahu do

právoplatných rozsudkov vydaných v prospech žalobkyne, a to napriek tomu, že i) nedošlo k zmene skutkových zistení, ii) podľa ESLP nebol daný dôvod na zásah do právoplatnosti a zásadnej nezmeniteľnosti rozsudkov, ako aj napriek iii) výslovnej viazanosti rozhodnutím ESLP podľa § 193 CSP. Ústavný súd síce uznesením zo 16. júna 2021 sp. zn. II. ÚS 326/2021 odmietol návrh žalobkyne na obnovu konania o ústavnej sťažnosti proti kasačnému uzneseniu dovolacieho súdu o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky, ale celkom jasne vyjadril, že rozsudok ESLP vo veci žalobkyne prelomí kasačný účinok rozhodnutia najvyššieho súdu, pretože právny názor ESLP je záväzný aj pre konajúci všeobecný súd. Na túto argumentáciu žalobkyne nedal odvolací súd žiadnu odpoveď. Žalobkyňa legitímne očakávala, že súdy zabezpečia navrátenie do pôvodného stavu, t.j. pomôžu jej dostať sa do situácie, v akej bola pred porušením čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Naopak, žalobkyňa sa v dôsledku nepredvídateľného rozhodnutia odvolacieho súdu dostala do presne opačnej situácie právnej neistoty, spôsobenej výlučne nerešpektovaním záverov rozsudku ESLP. Žalobkyni nie je zrejmé, prečo súdy neaplikovali § 193 CSP, ich rozhodnutia sú nepresvedčivé, zmätočné a logicky nekonzistentné. Ak by súdy vyhovelí žalobe, odstránili by nezákonný stav vyvolaný kasačným uznesením najvyššieho súdu, ktoré podľa záverov ESLP ani nemalo byť vydané, keďže pôvodné právoplatné rozsudky mali v záujme právnej istoty ostať nedotknuté. Meritórne posudzovanie veci bolo len ďalším pokračovaním porušovania základného práva žalobkyne podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

3.2. Žalobkyňa z procesnej opatrnosti uplatnila aj ďalšie dovolacie dôvody. K dovolaciemu dôvodu podľa § 431 CSP uviedla, že rozhodnutie odvolacieho nie je dostatočne odôvodnené, lebo odvolací súd nedal žalobkyni odpoveď na jej podstatnú argumentáciu k predpokladom vzniku zodpovednosti žalovanej za škodu a k otázke (ne)premlčania uplatneného nároku. Súdy vo svojich rozsudkoch dospeli k diametrálne odlišným záverom oproti rozsudkom, do ktorých bolo zasiahnuté mimoriadnym dovolaním generálneho prokurátora bez toho, aby na to bol daný relevantný dôvod. Nedostatočným odôvodnením týchto záverov odopreli žalobkyni možnosť namietat ich nesprávnosť na inštančne vyššom súde.

3.3. K prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP a k dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci žalobkyňa v dovolaní uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia viacerých právnych otázok, ktoré odvolací súd posúdil nesprávne. Podľa žalobkyne v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu dosiaľ nebola riešená otázka, či nemožnosť daňového subjektu plniť povinnosti, ktoré vyplývajú z predpisu spadajúceho do oblasti verejného (daňového) práva, je škodou v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. alebo zákona č. 514/2003 Z. z., ak daňový subjekt nemôže plniť povinnosti, ktoré vyplývajú z predpisu spadajúceho do oblasti verejného (daňového) práva v dôsledku nezákonného rozhodnutia štátneho orgánu, ktoré bolo zrušené pre nezákonnosť. Za otázku podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP označila tiež otázku, či je súd, rozhodujúci o nároku na náhradu škody (v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. alebo zákona č. 514/2003 Z. z.) pri hodnotení vykonaného dokazovania oprávnený posudzovať, či konanie štátneho orgánu, ktorým mala žalobcovi vzniknúť škoda, má charakter nesprávneho úradného postupu alebo nezákonného rozhodnutia, ak už raz bolo rozhodnutie štátneho orgánu príslušným orgánom zrušené pre nezákonnosť. Napokon, podľa žalobkyne sa odvolací súd pri právnom posúdení veci odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe, ak pripustil, že nesprávnym úradným postupom by mohlo byť aj porušenie právnu normou ustanoveného predpísaného postupu štátneho orgánu, resp. o porušenie účelu postupu štátneho orgánu, ktorý - či už súvisí s rozhodovacou činnosťou štátneho orgánu, alebo s ňou nesúvisí. Rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci samej pritom priamo záviselo od ustálenia, či v danej veci ide o zodpovednosť štátu za nezákonné rozhodnutie alebo nesprávny úradný postup.

4. Žalovaná v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne navrhla dovolanie zamietnuť ako nedôvodné. Tvrdené nerešpektovanie prelomenia kasačného rozhodnutia o mimoriadnom dovolaní a argument o nedostatočnom odôvodnení považovala za vykonštruovaný dovolací dôvod, ktorý nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Pokiaľ ide o jednotlivé právne otázky, ktoré mal odvolací súd nesprávne právne posúdiť, žalovaná k prvej dovolacej otázke uviedla, že touto sa odvolací súd vôbec nezaoberal. Riešenie ostatných žalobkyňou formulovaných otázok podľa nej nemá vplyv na správnosť napadnutého rozsudku.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§

429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) a dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod (§ 420 písm. f) v spojení s § 431 CSP) zároveň dôvodné.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Žalobkyňa prípustnosť podaného dovolania vyvodzovala v prvom rade z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolací súd už konštantne uvádza, že hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej intenzite, že došlo až k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a súčasne dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces.

9.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie.

9.2. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

10. Dovolateľka prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP a porušenie práva na spravodlivý proces oprela primárne o tvrdenie, že odvolací súd nerešpektoval prelomenie kasačného účinku uznesenia najvyššieho súdu, vydaného na základe mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora, o ktorom ESLP vyslovil, že ním bolo porušené základné právo žalobkyne na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

11. Pre posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 písm. f) CSP na základe takto vymedzeného dovolacieho dôvodu bolo potrebné vysporiadať sa s otázkou významu kasačného rozhodnutia najvyššieho súdu po vydaní rozsudku ESLP a tým aj jeho účinkov pre prebiehajúce konanie pred všeobecným súdom.

12. Dovolací súd považuje za rozhodujúce, že právny názor vyslovený ESLP v odôvodnení jeho rozhodnutia nie je v podmienkach vnútroštátneho právneho poriadku bez právneho významu, keďže je výrazom aplikácie celého systému ochrany zaručeného Dohovorom. Ústavný súd to označuje ako implicitný kasačný účinok, k čomu ho vedú nasledovné úvahy.

13. Dohovor ako medzinárodná zmluva o ľudských právach a základných slobodách je v súlade s čl.

154c ústavy (ústavný zákon č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov) súčasťou právneho poriadku a má prednosť pred zákonom, ak zabezpečuje väčší rozsah ústavných práv a slobôd. Záväzným interpretom Dohovoru je ESLP, ktorý vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 stabilne zdôrazňuje významné miesto, ktoré v demokratickej spoločnosti zaujíma právo na spravodlivý proces (Stanev proti Bulharsku [GC], 2012, bod 231; Airey proti Írsku, 1979, ods. 24). Táto záruka „je jednou zo základných zásad každej demokratickej spoločnosti v zmysle Dohovoru“ (Pretto a ďalší proti Taliansku, 1983, bod 21).

14. Právo na spravodlivý proces sa musí vykladať v zmysle preambuly Dohovoru, ktorá okrem iného vyhlasuje, že právny štát je súčasťou spoločného dedičstva zmluvných štátov. Svojvoľnosť znamená popretie princípov právneho štátu a nemožno ju tolerovať v súvislosti s procesnými právami o nič viac ako v súvislosti s hmotnými právami (Grzęda proti Poľsku [GC], 2022, bod 339). Vzhľadom na to neexistuje dôvod na reštriktívnu interpretáciu článku 6 ods. 1 (Moreira de Azevedo proti Portugalsku, 1990, bod 66). Požiadavka spravodlivosti sa vzťahuje na konanie ako celok (Stran Greek Refineries a Stratis Andreadis proti Grécku, 1994, bod 49).

15. Ak ESLP vysloví porušenie Dohovoru, z čl. 46 možno implicitne vyvodit' požiadavku na nápravu zisteného nedostatku. Predmetný článok ukladá zmluvnému štátu právnu povinnosť ukončiť porušovanie a zjednať nápravu jeho dôsledkov. Zmluvný štát má v zásade voľnosť pri výbere prostriedku, ktorým vyhovie rozsudku o porušení práv podľa Dohovoru [rozsudok Papamichalopoulos a ďalší proti Grécku (čl. 50) z 31. 10. 1995, sťažnosť č. 14556/89, bod 34]. Zohľadňujúc inštitucionálnu rovnováhu medzi ESLP, Výborom ministrov a zmluvnými štátmi, ktoré majú vykonať rozsudok o porušení práv podľa Dohovoru, je konečné rozhodnutie o opatreniach v právomoci zmluvného štátu pod dohľadom Výboru ministrov (rozsudok Veľkej komory vo veci Ilgar Mammadov proti Azerbajdžanu z 29. 5. 2019, sťažnosť č. 15172/13, bod 182). Dôležité v tejto súvislosti je to, aby opatrenia prijaté na vnútroštátnej úrovni zmluvným štátom boli zlučiteľné so závermi a s duchom rozsudku (tamtiež, bod 186).

16. Je nesporné, že dovolateľka disponuje rozsudkom ESLP vyslovujúcim porušenie práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru v súvislosti s týmto konaním. Súdom oboch inštancií vyčítala, že postupovali nesprávne, keď neprihliadli na prelomenie kasačných účinkov zrušujúceho uznesenia najvyššieho súdu o mimoriadnom dovolaní rozsudkom ESLP. Napriek tomu, že žalobkyňa na účinky rozsudku ESLP poukazovala, súdy bez náležitého odôvodnenia svojho postupu v konaní po zrušení a vrátení veci kasačným uznesením najvyššieho súdu neprihliadli na závery ESLP vyslovené v jej individuálnej veci, predovšetkým na povinnosť napraviť vyslovené porušenie čl. 6 ods. 1 Dohovoru navrátením žalobkyne do právnej situácie, v akej sa nachádzala pred porušením. Takýto nepredvídateľný a svojvoľný postup súdov oboch inštancií označila za prehlbovanie jej právnej neistoty a pokračovanie v zásahu do práva na spravodlivé súdne konanie.

17. Právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo (čl. 2 ods. 2 Základných princípov CSP). K znakom právneho štátu a medzi jeho základné hodnoty neoddeliteľne patrí princíp právnej istoty, ktorého neopomenuteľným komponentom je nielen predvídateľnosť práva, ale taktiež i legitímna predvídateľnosť postupov orgánov verejnej moci v súlade s právom a zákonom stanovenými požiadavkami. Predvídateľnosť postupov orgánov verejnej moci je vyjadrením maxima, na základe ktorého sa možno v demokratickom právnom štáte spoľahnúť na to, že vo svojej dôvere v platné právo nikto, t. j. fyzická či právnická osoba, nebude sklamaná. Len takto predvídateľné správanie naplňa v praxi fungovanie materiálne chápaného demokratického právneho štátu a vylučuje priestor pre prípadnú svojvoľu. Obsah čl. 2 ods. 2 Ústavy SR, v zmysle ktorého štátnu moc možno uplatniť len v prípadoch, medziach a spôsobmi, ktoré stanoví zákon, nemožno totiž chápať ako voľnú úvahu štátnych orgánov, či tak učinia alebo nie, ale naopak ako povinnosť uplatňovať túto moc (zákonom stanoveným spôsobom) tam, kde je to nevyhnutné, pretože podriadenie štátnej moci v oboch týchto smeroch zvrchovanosti zákona tvorí základ právneho štátu.

18. Zásada *iura novit curia* („súd pozná právo“) neznamena len to, že súd pozná právo, ale aj to, že si je zároveň vedomý účinkov, ktoré právo v podobe, v ktorej ho súd aplikuje, vyvoláva vo vzťahu k procesnoprávnemu alebo hmotnoprávnemu postaveniu nositeľa práva na súdnu ochranu svojich práv (napr. nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 20. decembra 2001 sp. zn. I. ÚS 59/00). Prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, sú tie, v ktorých táto nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojoľnej aplikácie jednoduchého práva. Pojem svojoľne možno interpretovať na prípady, keď všeobecný súd urobí taký výklad použitej právnej normy, ktorý je v extrémnom rozpore s právom na súdnu ochranu a princípom spravodlivosti, alebo ho urobí v inom než zákonom ustanovenom a v právnom myslení konsenzuálne akceptovanom význame či bez bližších nerozpoznateľných kritérií (I. ÚS 533/2016). Zákomom stanovená možnosť štátneho orgánu rozhodnúť voľnou úvahou nemôže znamenať ničím nelimitovanú a vecne nepreskúmateľnú svojoľu. Takáto svojoľa by totiž bola v rozpore s princípom právneho štátu, keďže vo svojich dôsledkoch by znamenala nepredvídateľnosť rozhodovania štátneho orgánu, a teda ústavne neprípustnú mieru právnej neistoty (II. ÚS 117/2011).

19. Podľa čl. 46 ods. 1 Dohovoru vysoké zmluvné strany sa zaväzujú, že sa budú riadiť právoplatným rozsudkom súdu vo všetkých prípadoch, ktorých sú stranami.

20. Podľa čl. 1 ods. 2 ústavy Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.

21. Podľa čl. 154c ods. 1 ústavy medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom pred nadobudnutím účinnosti tohto ústavného zákona, sú súčasťou jej právneho poriadku a majú prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd.

22. Podľa čl. 152 ods. 4 ústavy výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

23. Podľa čl. 3 CSP každé ustanovenie tohto zákona je potrebné vykladať v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, verejným poriadkom, princípmi, na ktorých spočíva tento zákon, s medzinárodnoprávnymi záväzkami Slovenskej republiky, ktoré majú prednosť pred zákonom, judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie, a to s trvalým zreteľom na hodnoty, ktoré sú nimi chránené.

24. Podľa § 455 CSP ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu.

25. V zmysle druhej vety § 193 CSP súd je (tiež) viazaný rozhodnutím ústavného súdu alebo Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré sa týkajú základných ľudských práv a slobôd.

26. Aplikujúc § 193 CSP ústavne súladným spôsobom vo svetle čl. 152 ods. 4, čl. 1 ods. 2 a čl. 154c ods. 1 ústavy v spojení s čl. 46 ods. 1 Dohovoru, nemožno prijať iný záver než ten, že kasačné účinky zrušujúceho rozhodnutia dovolacieho súdu (§ 455 CSP) sa rozsudkom EŠLP prelamujú. Hoci EŠLP nemá vo vzťahu k vnútroštátnym orgánom aplikácie práva priamu kasačnú pôsobnosť, predstavuje jeho rozsudok v časti, v ktorej sa vyjadruje o porušení práv garantovaných Dohovorom, autoritatívne riešenie týchto otázok, a preto musia byť jeho závery vnútroštátnymi orgánmi aplikácie práva rešpektované bez ohľadu na pochybnosti o jeho správnosti či úplnosti.

27. EŠLP vo svojom rozsudku z 19. mája 2020 konštatoval, že jediným dôvodom zrušenia rozsudkov okresného a krajského súdu [na základe mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5MCdo/5/2015; pozn.] bola nesprávna aplikácia právnych ustanovení

upravujúcich premlčaciu lehotu a nesprávne posúdenie splnenia podmienok zodpovednosti štátu. ESLP nebol presvedčený o tom, že tieto porušenia predstavujú okolnosti, ktoré by v predmetnom prípade odôvodňovali zásah do právoplatného a záväzného rozsudku. Uviedol, že rovnaké právne otázky vznikla žalovaná v priebehu konania a boli tiež prítomné v čase prvého zrušujúceho rozhodnutia najvyššieho súdu z roku 2012 [uznesenie z 20. marca 2012 sp. zn. 5MCdo/13/2010; pozn.], následne na čo sa nimi zaoberali oba sudy nižšieho stupňa. To bolo potvrdené aj v uznesení, ktorým najvyšší súd pôvodne odmietol dovolanie žalovanej [uznesením najvyššieho súdu z 15. decembra 2016 sp. zn. 5Cdo/454/2014], pričom uviedol, že napadnuté rozsudky boli náležite zdôvodnené a podrobne zodpovedali argumenty odvolávajúcej sa strany, neboli zistené žiadne procesné pochybenia, absencia spravodlivosti ani znaky arbitrárnosti. Na základe uvedeného ESLP považoval mimoriadne dovolanie v danom prípade za „ďalšie odvolanie, resp. skryté odvolanie“ v zmysle jeho judikatúry (napr. Ryabykh proti Rusku, sťažnosť č. 52854/99, body 51 - 52) a konštatoval, že zrušenie rozsudkov bolo disproporčným opatrením. Na tento záver nemalo podľa ESLP vplyv, či to napokon bude alebo nebude mať za následok akúkoľvek skutočnú škodu, ktorá vznikne sťažujúcej sa spoločnosti (žalobkyni). Preto podľa ESLP v posudzovanom prípade došlo k porušeniu čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

28. Z požiadavky účinného vykonania rozsudku ESLP (čl. 46 Dohovoru) pre zmluvný štát vyplýva, že náprava zisteného porušenia Dohovoru sa v oblasti ochrany základných práv a slobôd nevyčerpáva len satisfakciou, prípadne kompenzáciou za porušenie základného práva, ale sa zabezpečuje aj uvedením veci do pôvodného stavu, teda nastolením stavu, v ktorom sa jednotlivec nachádzal pred porušením Dohovoru (*restitutio in integrum*).

29. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej praxi opakovane vyslovil, že pokiaľ konanie pred všeobecnými súdmi stále prebieha, sudy sú po rozhodnutí ESLP v individuálnej veci povinné, a to napriek záverom vyplývajúcim z kasačného uznesenia najvyššieho súdu, premietnuť závery vyplývajúce z rozsudku ESLP do svojich rozhodnutí, a to tak, aby sa sťažovateľ dostal, čo sa týka právneho posúdenia základu nároku, do stavu, v ktorom sa nachádzal v čase pred vydaním kasačného uznesenia najvyššieho súdu (porov. nález ústavného súdu z 25. mája 2021 sp. zn. IV. ÚS 261/2021, či nález ústavného súdu z 23. apríla 2026 sp. zn. IV. ÚS 661/2025).

30. Berúc do úvahy, že v hierarchii súdnych rozhodnutí sa rozhodnutia ESLP nachádzajú nad rozhodnutiami všeobecných súdov vrátane najvyššieho súdu, ako aj nad rozhodnutiami ústavného súdu, možno dospieť k záveru, že náprava dôsledkov porušenia bola nutná a zároveň možná práve v konaní, ktoré prebiehalo v dôsledku existencie kasačného rozhodnutia najvyššieho súdu. V tomto konaní bolo možné navrátiť žalobkyňu do právnej pozície, v akej sa nachádzala pred porušením svojho práva v dôsledku zrušenia právoplatného a vykonateľného rozsudku v jej prospech.

31. To v okolnostiach danej veci znamená, že konanie bolo potrebné vrátiť do momentu, ako keby rozhodnutie najvyššieho súdu z 31. júla 2017 sp. zn. 5MCdo/5/2015 vôbec nebolo vydané. Nemožno prijať iný záver než ten, že ak podľa rozsudku ESLP kasačné rozhodnutie sp. zn. 5MCdo/5/2015 porušilo právo žalobkyne na právnu istotu, a tým aj jej právo na spravodlivé súdne konanie, bolo povinnosťou konajúcich súdov napraviť jej situáciu v ďalej prebiehajúcom konaní vydaním rozhodnutia, ktoré by žalobkyňu dostalo do rovnakej právnej pozície, v akej sa nachádzala pred porušením svojich práv. Na túto skutočnosť pritom žalobkyňa poukazovala v priebehu celého konania.

32. Inými slovami, rozsudok ESLP v individuálnej veci žalobkyne prelomil kasačný účinok rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5MCdo/5/2015. Preto dôvody, ktoré viedli odvolací súd k záveru, že vo veci je potrebné ďalej konať a rozhodnúť (bod 11.1 odôvodnenia napadnutého rozsudku), sú podľa dovolacieho súdu zjavným porušením kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva.

33. Odvolací súd v odpovedi na žalobkyňou uplatnenú odvoláciu námietku o účinku rozsudku ESLP na prebiehajúce konanie rezignoval na požiadavku rozumnej interpretácie rozsudku ESLP vo svetle jeho

implicitného kasačného účinku. Tá vedie dovolací súd k záveru, že správne mal odvolací súd postupovať tak, ako keby rozhodnutie sp. zn. 5MCdo/5/2015 nikdy nebolo vydané. Nemožno opomínať, že ak v individuálnej veci existuje aj rozsudok ESLP, toto rozhodnutie je záväzné aj pre vo veci konajúci všeobecný súd. V tomto smere je rozhodujúce, že podľa záverov ESLP neexistoval dôvod pre zásah do právoplatného a záväzného rozsudku a tým nastolenej právnej istoty žalobkyne. Na túto skutočnosť žalobkyňa v priebehu celého konania poukazovala, napriek tomu postupoval súd prvej inštancie v rozpore s kogentnými procesnými normami, nerešpektoval účinky rozsudku ESLP a opätovne konal vo veci samej. Tento jeho nesprávny postup bez náležitého odôvodnenia nenapravil ani odvolací súd.

33.1. Súdym svojím procesným postupom obišli záväznosť rozsudku ESLP a odignorovali povinnosti z neho vyplývajúce. Po vrátení veci na ďalšie konanie bol súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd v zmysle § 193 CSP aplikovaného ústavne konformným spôsobom v zmysle čl. 152 ods. 4, čl. 1 ods. 2 a čl. 154c ods. 1 ústavy v spojení s čl. 46 ods. 1 Dohovoru viazaný právnym názorom ESLP vyjadreným v tomto rozsudku. Odvolací súd (a pred ním aj súd prvej inštancie), ktorý túto skutočnosť nereflektoval a uprednostnil kasačný účinok uznesenia dovolacieho súdu o mimoriadnom dovolaní, postupovali procesne nesprávne, a to až v intenzite porušenia práva žalobkyne na spravodlivý proces. Zároveň nezohľadnili, že právne otázky, ktoré boli predmetom kasačného rozhodnutia, už boli súdmi v konaní posudzované a nešlo o okolnosti, ktoré by neboli bývali predmetom dovtedajšieho konania. Žalobkyňa preto opodstatnene namietala, že konanie trpí vadou zmätocnosti, keď rozhodnutie dovolacieho súdu je v rozpore s princípom právnej istoty ako imanentnej súčasťou práva na spravodlivý proces.

34. Dovolací súd na základe vyššie uvedeného dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je v zmysle § 420 písm. f) CSP prípustné a zároveň aj dôvodné, preto napadnuté rozhodnutie dovolacieho súdu zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP).

35. V ďalšom konaní je odvolací súd viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Úlohou dovolacieho súdu bude opätovne sa vysporiadať s otázkou postavenia a účinkov rozsudku ESLP v hierarchii súdnych rozhodnutí a ústavne súladným spôsobom zohľadniť vyslovené porušenie práva žalobkyne na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru v tejto veci tak, aby výsledkom konania bolo navrátenie žalobkyne do právnej pozície, v akej by sa nachádzala, ak by k porušeniu práv podľa Dohovoru nedošlo.

36. Vzhľadom na dôvod zrušenia napadnutého rozhodnutia dovolacieho súdu a skutočnosť, že sa vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie, dovolací súd sa nezaoberal opodstatnenosťou uplatnenia iných dovolacích námietok. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu. Dovolací súd preto nepristúpil k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie žalobkyne týkajúcej sa nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 421 ods. 1 CSP).

37. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

38. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

## **Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.